

Centrale administratie

Mededeling 04 CKG aan de directies van de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning

afdeling	contactpersoon	telefoon
Preventieve gezinsondersteuning	Dominique Du Bois	02 533 14 71

ons kenmerk	datum
20170515_CKG_MED04_Innovatiemodule.docx	18 mei 2017

Innovatiemodule

De voorbije jaren is werk gemaakt van een bijsturing van de weesmodule. Kind en Gezin heeft gesprekken gevoerd met een aantal CKGs die een dergelijke module toepassen en is in dialoog gegaan met de koepelorganisaties. De ervaring opgedaan sinds 2013 is hierbij aangewend om de inhoudelijke invulling van het concept en bijhorende procedure te verfijnen. We bouwen voort op de goede aspecten en verfijnen waar nodig. Dit resulteerde tevens in een naamsverandering voor de weesmodule: innovatiemodule.

Centraal staat dat deze innovatiemodule ruimte voor vernieuwing binnen de sector moet creëren o.b.v. duidelijke beoordelingscriteria door Kind en Gezin en goede werkafspraken met betrokkenen.

Met huidige mededeling wensen we alle CKG's te informeren over de doorgevoerde veranderingen.

Van waar we komen: weesmodules

Sinds 1 januari 2013 is een vernieuwde regelgeving van kracht voor de CKG's, m.n.:

- BVR van 9 november 2012 inzake erkenning en subsidiëring van de CKG's
- MB van 21 december 2012 betreffende het aanbod, beschreven in typemodules, CKG's

Onder de nieuwe regelgeving moet een CKG beschikken over een gevarieerd en gemoduleerd hulpverleningsaanbod. Het CKG kiest modules binnen de typemodules die Kind en Gezin heeft goedgekeurd en die beschreven zijn in het MB van 21 december 2012 betreffende het aanbod. De typemodules zijn de bouwstenen voor het aanbod van een CKG.

Daarnaast werd ook de mogelijkheid van een weesmodule voorzien. Een weesmodule was een typemodule maar geen van bovengenoemde typemodules beschreven in het MB van 21 december 2012. Een weesmodule diende om vernieuwing mogelijk te maken vooral wanneer de bouwstenen

organisatorisch toch niet sluitend zouden zijn voor nieuwe ontwikkelingen na 2012 (1) en wanneer wetenschappelijk onderbouwde experimenteerruimte nodig zou zijn (2).

De voorwaarden om een weesmodule in te zetten waren:

- er is voorafgaande toestemming van Kind en Gezin
- er is een vraag vanuit het netwerk Integrale jeugdhulp die aansluit bij de specifieke regionale behoeftes
- er kan een efficiënte besteding van middelen aangetoond worden
- de module is wetenschappelijk onderbouwd en beschreven

Indien een CKG een weesmodule wenste in te zetten, bezorgde het Kind en Gezin een gedetailleerde beschrijving en begroting van de weesmodule a.d.h.v. een sjabloon. Kind en Gezin stelde op basis daarvan volgende zaken vast:

- de parameters voor frequentie, intensiteit en duur (FID-parameters)
- de minimale inzetbare hoeveelheid (MIH)
- de kostprijsberekening

Vaststellingen na 4 jaar weesmodules

Doorheen de jaren zijn er verschillende weesmodules aangevraagd en goedgekeurd. Op dit ogenblik zijn er zeven verschillende weesmodules goedgekeurd:

- a) Ambulante pedagogische huiswerkbegeleiding voor kinderen en hun gezin
- b) Mobiele pedagogische begeleiding vaders in detentie
- c) Villa Ou-Ki
- d) Spelcounseling (2 CKGs)
- e) Spelcounseling binnen langdurige residentiële setting
- f) Buidelbegeleiding
- g) Lange perspectiefzoekende residentiële opvang in combinatie met zeer korte residentiële opvang

Vier belangrijke redenen lagen de voorbije jaren voor Kind en Gezin aan de basis om een weesmodule goed te keuren. Ten eerste bestaan nogal wat weesmodules uit een structurele combinatie van twee functies (m.n. begeleiding en training), wat binnen de typemodulering niet expliciet is voorzien (een typemodule heeft slecht één hoofdfunctie). De combinatie van typemodules is daarbij soms wel en soms niet (technisch) splitsbaar in bestaande typemodules. Ten tweede blijkt een trainingsmodule louter gericht op kinderen een lacune. Een dergelijk aanbod wordt in de weesmodules wel steeds gecombineerd met een gezinsluit.

Ten derde is in een aantal weesmodules sprake van structurele samenwerking met andere sectoren waarbij aanbod vaak ook gezamenlijk vorm wordt gegeven. Het gaat onder meer over linken met kinderopvang, gevangeniswezen, onderwijs en andere actoren binnen Integrale Jeugdhulp. Een weesmodule is hierbij doorgaans nodig omdat deze samenwerking de FID-parameters danig kan beïnvloeden.

Ten slotte speelt ook een vernieuwing van de hulpverlenende aanpak een sterke rol.

Voortbouwend op de sectorale expertise werden vernieuwende aanpakken uitgewerkt en geëxpliciteerd, vond specialisatie binnen bepaald aanbod of t.a.v. bepaalde doelgroepen plaats.

Er werden ook enkele vragen opgeworpen over de weesmodules zowel vanuit de sector als Kind en Gezin. Meest voorkomende vragen waren:

- Welke criteria worden gebruikt voor het goedkeuren van een weesmodule?
- Zal de aanpak leiden tot een wildgroei van weesmodules?
- Waartoe moet een weesmodule op langere termijn leiden?

Daarnaast bracht ook de werkgroep evaluatie van de CKG-typemodules evoluties met zich mee die de noodzaak aan weesmodules kunnen verminderen. De werkgroep gaf o.a. aanleiding tot een flexibilisering van de typemodules als bouwstenen van het aanbod. Zo werden de minimaal inzetbare hoeveelheden per typemodule bijgestuurd. De plaats van begeleidings- en trainingscontacten werd minder strikt bepaald, net als de inhoudelijke focus van de typemodules begeleiding en training. Er werd verder doorgegaan op de ruimere opvatting op wat als een hulpverlenend contact kan worden gedefinieerd.

Tevens werd een engagement uitgesproken om voor het trainingsaanbod een meer flexibelere procedure te ontwikkelen die meer variatie op de parameters toestaat (FID, MIH).

Focus op vernieuwing, duidelijkheid en toekomst: visiebepaling innovatiemodule

Er bleek nood aan een duidelijkere en positievere profilering van de weesmodule, wat uiteindelijk ook in een naamsverandering resulteerde. De innovatiemodule legt meer dan voordien de focus op een combinatie van ruimte creëren voor vernieuwing, duidelijkheid en toekomstvisie. Dit vertaalt zich met name in een verfijnde visie met duidelijke beoordelingscriteria, aangepast aanvraagjabloon en uitgeschreven procedure.

Recent werd een bijsturing van de regelgeving doorgevoerd die de verfijnde visie op de innovatiemodule verder mogelijk maakt (MB tot wijziging van diverse bepaling MB 21 december 2012 betreffende het aanbod, beschreven in typemodules, van de CKG):

Artikel 56.

Een innovatiemodule is een typemodule, maar geen van bovengenoemde.

Artikel 57.

Een CKG kan een innovatiemodule inzetten onder de volgende voorwaarden:

- 1° er is een voorafgaande toestemming van Kind en Gezin;
- 2° er is een vraag vanuit het netwerk Integrale Jeugdhulp die aansluit bij de specifieke regionale behoeftes. Die vraag wordt door het CKG aan Kind en Gezin doorgegeven;
- 3° er kan een efficiënte besteding van middelen aangetoond worden;
- 4° de module is wetenschappelijk onderbouwd en beschreven. Dat betekent dat er minimaal verwezen moet worden naar literatuur waaruit blijkt dat de methodiek theoretisch onderbouwd is. Het gaat om een theorie die kan vertrekken vanuit praktijkervaringen en/of vanuit wetenschappelijk onderzoek;
- 5° de module een vernieuwing van de bestaande typemodules inhoudt voortbouwend op de aanwezige CKG expertise;
- 6° de meerwaarde van de module geëvalueerd wordt.

Artikel 58.

Het CKG bezorgt Kind en Gezin een gedetailleerde beschrijving en begroting van de innovatiemodule die het wil inzetten. Kind en Gezin stelt op basis daarvan de volgende zaken vast :

- 1° de parameters voor frequentie, intensiteit en duur;
- 2° de MIH;
- 3° de kostprijsberekening.

Beschrijving van de methodische aanpak binnen de innovatiemodule

Een goede beoordeling van de aanvraag tot innovatiemodule door Kind en Gezin, maar ook de goede werking in de praktijk evenals een verdere opvolging, begint bij een goede beschrijving van wat de innovatiemodule zal inhouden. Dit heeft met name betrekking op volgende domeinen:

- doelgroep, probleem en doelstelling
- opbouw en inhoud van de aanpak
- organisatorische randvoorwaarden
- wetenschappelijke onderbouwing

Een beschrijving van deze aspecten beschouwen we als algemeen belangrijk voor elke kwaliteitsvolle werking en vormt bijgevolg de start van de aanvraag tot een innovatiemodule. Een meer diepgaande duiding van de domeinen is terug te vinden in het vernieuwde aanvraagjabloon (zie verder). De beschrijving moet aannemelijk maken:

- wie men beoogt te bereiken;
- welke problemen worden aangepakt en welke krachten worden versterkt;
- welke doelstellingen worden nagestreefd;
- welke fasering en bijhorende frequentie, intensiteit en duur van toepassing is;
- wat er in de contacten met de cliënten gebeurt;
- welke de organisatorische randvoorwaarden zijn om de aanpak te kunnen uitvoeren; en
- welke wetenschappelijke onderbouwing ten grondslag ligt aan de aanpak.

Wanneer de innovatiemodule deels wordt ingezet voor verdere methodiekontwikkeling, kan een stand van zaken worden gegeven van beschikbare kennis volgens eerder genoemde domeinen.

Vernieuwende elementen binnen de innovatiemodule

Voortbouwend op de aanwezige expertise binnen de CKG's en de sectorale profilering, moet de innovatiemodule extra ruimte creëren voor vernieuwing, daar waar de bestaande typemodules onvoldoende ruimte geven. Dit kan gaan om verschillende aspecten, o.a.:

- vernieuwende methodische aanpak
- afwijking bestaande typemodulering
- samenwerking met partners uit het voorveld, Integrale Jeugdhulp of andere

De innovatiemodule is in de eerste plaats bedoeld om vernieuwend aanbod t.a.v. de cliënt te realiseren. Elke innovatiemodule dient de realisatie van aanbod t.a.v. die cliënt te bevatten. Er wordt echter niet uitgesloten dat de vernieuwing ook betrekking kan hebben op het ontwikkelen van vernieuwend aanbod (bv. via het uitschrijven van een draaiboek) of experimenteerruimte. In deze gevallen is het wel van belang dat de nood duidelijk wordt beargumenteerd, dat er prestatie-indicatoren worden gegeven (zie verder) en dat een link met uitvoering van hulpaanbod in praktijk wordt gemaakt (bv. ter ondersteuning van de ontwikkeling of evaluatie van een draaiboek).

Regionale behoeften en afstemming

De vernieuwing van het aanbod dient vanzelfsprekend een antwoord te bieden op de noden van cliënten in een bepaalde regio. Dit kan op verschillende manieren worden aangetoond.

De vernieuwing van het aanbod moet daarnaast in afstemming gebeuren met de belangrijkste regionale partners. In eerste instantie betreft dit de overige actoren binnen IJH, maar het kan ook om andere actoren uit bv. het voorveld gaan. Hierbij is het tevens van belang te benoemen waarom het CKG de geschikte partner is om dit op te nemen.

Afstemming betekent minstens dat partners werden geïnformeerd en gehoord rond de vernieuwing, en dat er rekening bij de uitbouw van de innovatiemodule wordt gehouden. Voorts kan de afstemming aanleiding geven tot concrete samenwerkingsafspraken, bv. op het vlak van communicatie en toeleiding, opleiding, colocatie, intervisie, kennisdeling, evaluatie, aansturing enzovoort.

Evaluatie

Het is voor alle betrokkenen van belang dat de beoogde vernieuwing wordt opgevolgd en geëvalueerd. In de eerste plaats voor de cliënt, zodat kan worden nagegaan of de bedoelde uitkomsten worden bereikt. Voor het CKG is evaluatie noodzakelijk om na te gaan of de geleverde inspanningen opbrengen in termen van effectiviteit en efficiëntie, en welke bijsturing eventueel nodig is. Voor Kind en Gezin is evaluatie bijkomend noodzakelijk om te toetsen of de innovatiemodule de gewenste vernieuwing met zich mee brengt met het oog op sectorale relevantie en beleidsbijsturing.

Opvolging en evaluatie kan gaan over de instroom (bv. welke doelgroep wordt bereikt, wie zijn de aanmelders, ...), uitvoering van de aanpak (bv. de mate waarin activiteiten worden uitgevoerd volgens plan, beoordeling van activiteiten en materialen door gebruikers, bereik van de methodiek, succes- en faalfactoren, ...), uitkomsten van de aanpak (bv. wijze van afronding zoals uitval, vervolghulp e.d., doelrealisatie, effectwaarden, tevredenheid, ...) of regelgevend kader. De evaluatie kan op velerlei manieren plaatsvinden, maar wordt best van meet af aan zo concreet mogelijk gepland. De installatie van een stuurgroep met belanghebbenden is daarbij wenselijk zodat op gepaste momenten kan worden opgevolgd en bijgestuurd.

Kennisdeling en toekomstvisie

Vernieuwing moet ergens toe leiden, tot de mogelijkheden behoren o.a. de bestendiging van de methodische aanpak, een bijsturing van de typemodulering, structurele samenwerkingsafspraken met partners e.d. In minder gunstig geval leidt de innovatiemodule niet tot de gewenste resultaten en wordt ze stopgezet.

Bij voorkeur leidt de vernieuwing tot een meerwaarde voor de hele sector, en kan deze worden ondergebracht in het reguliere hulpaanbod. Een innovatiemodule heeft bijgevolg best van bij de start oog voor de toekomstscenario's en kennisdeling binnen en buiten de sector. Goede praktijken zijn o.a. het opstellen van een handleiding die overdraagbaar is, een rapport die alle ervaringen met de innovatiemodule bundelt, een uitwisselingsmoment e.d.

Efficiënte besteding van middelen

Een efficiënte besteding van middelen is een extra aandachtspunt bij vernieuwing. Hier spelen 2 aspecten een rol: gewijzigde kost en gewijzigde uitkomst. Beide aspecten moeten worden afgewogen om een efficiënte besteding van de middelen te beargumenteren. Vernieuwing kan zowel meer als minder uitgaven impliceren, en dit moet worden afgezet t.o.v. de al dan niet veranderde (te verwachten) resultaten. De theoretische kostprijzen van de bestaande typemodules vormen de vergelijkingsstandaard.

Een aangepast aanvraagsjabloon en procedure

Bovenstaande visieverduidelijking heeft geresulteerd in een aangepast aanvraagsjabloon die voor elke vraag naar goedkeuring door Kind en Gezin van een innovatiemodule dient te worden gehanteerd. Dit sjabloon is beschikbaar via volgende link of op te vragen bij de administratie.

<https://www.kindengezin.be/gezinsondersteuning/erkenning-en-subsidiering/centra-voor-kinderzorg-en-gezinsondersteuning/procedures-en-werkinstrumenten/>

Aanvraag innovatiemodule bij Kind en Gezin

Via bovenvermeld aanvraagsjabloon kan een CKG ten alle tijde een innovatiemodule aanvragen bij Kind en Gezin. Er kan steeds voorafgaand aan de formele aanvraag overleg met Kind en Gezin worden gevraagd om bepaalde aspecten af te toetsen en feedback of advies te vragen. De informatie vanuit Kind en Gezin dient hierbij ter ondersteuning van de aanvraag en is niet bindend.

Beslissing door Kind en Gezin

Eens een formele aanvraag door Kind en Gezin werd ontvangen, wordt binnen 20 werkdagen beslist of de aanvraag al dan niet wordt goedgekeurd met argumentatie. Wanneer bijkomende informatie nodig is, wordt de periode nodig om de informatie te ontvangen hieraan toegevoegd. Een beslissing gebeurt steeds bij Besluit van de Administrateur-Generaal van Kind en Gezin.

Goedkeuring met bepalingen

Indien tot een goedkeuring wordt beslist, wordt bepaald volgens welke parameters het aanbod moet worden uitgevoerd (contactfrequentie, intensiteit van een contact, duur van een contact en de module, minimaal inzetbare hoeveelheden) of welke prestatie-indicatoren moeten worden gehaald (in geval van acties complementair met het aanbod).

Vervolgens wordt een termijn bepaald waarbinnen de innovatiemodule kan worden toegepast. Bij een eerste goedkeuring, zal voor maximaal twee jaar een goedkeuring worden gegeven (verlengbaar, zie verder). In principe zal de termijn steeds op de eerste dag van het komende jaar ingaan.

Kind en Gezin bepaalt tevens de kostprijs waarvoor de innovatiemodule kan worden ingezet. Hierbij wordt rekening gehouden met de berekening zoals opgesteld door het CKG en de berekening gehanteerd bij de bestaande typemodules.

Tenslotte worden ook werk- en registratie-afspraken gemaakt. Deze handelen minstens over het onderbrengen van de innovatiemodule in het minimaal gepland aanbod (Slimme PDF) bij de start van het jaar, registratie en rapportage. Afspraken rond compensatieregels zijn hierbij niet aan de orde omdat de innovatiemodule apart wordt beschouwd.

Vervolgstappen

Eens een innovatiemodule van start gaat, volgt Kind en Gezin de gemaakte afspraken en voortgang mee op. Het is evenwel de verantwoordelijkheid van het CKG om ten gepaste tijde Kind en Gezin te informeren en betrekken bij belangrijke evoluties.

Wanneer een verlenging van de innovatiemodule aan de orde is, dan dient deze tijdig te worden aangevraagd via een concrete voortgangsrapportage en evaluatie van de innovatiemodule, voortbouwend op het eerder ingediende aanvraagjabloon. Een aanvraag tot verlenging (met eventuele bijsturing) gebeurt volgens dezelfde procedure als een eerste aanvraag.

Een traject met de bestaande innovatiemodules

Eerder goedgekeurde innovatiemodules (initieel weesmodules) zullen door Kind en Gezin worden uitgenodigd om de module te bekijken in het licht van huidige visie en afspraken. Bedoeling is (opnieuw) na te gaan waartoe de innovatiemodule moet leiden en wat hiervoor nog nodig is.

Met vriendelijke groeten,

Tim Stroobants
Stafmedewerker PGO